

MAGYARI SÁRA ROVATA

Hívogat-e ma az iskola?

Tandem

Októberben van a pedagógusok világnapja. Kissé lehangoltan szoktam megjegyezni, hogy aminek van világnapja, avval valami nincs rendben, mert ezek a kiemelt napok figyelemfelhívó céllal jönnek létre. Mostani tandemünk a pedagóguslétről szól, arról, milyen itthon és milyen ott-hon tanítani. Miért lesz az ember pedagógus? Egyáltalán pedagógusok vagyunk-e vagy inkább tanítók? És mit kezdünk magunkkal, tudásunkkal egy olyan oktatási rendszerben, mely mostanában inkább mellőzi a személyes jelenlétet és az online oktatás felé halad?

(Györgydeák Éva)

Több mint tíz éve döntöttem úgy, hogy tanárként szeretném élni – nem csak úgy eldolgoztatni – az életet. Akkor egyedülálló és bizakodó voltam, ahhoz képest most kétgyerekes anyaként nézem kívülről az eseményeket. Alapvetően most is azt gondolom, pedagógusnak lenni csak teljes odaadással lehet, de már nem látom annyira derűsnek ezt a valóságot. Mára a szakma más hozadékait is szem előtt kell tartanom, a szülői lét újabb szemüveget ad ezek mérlegelésében, hiszen a szerepek egyeztetése csak akkor lehetséges, ha megvannak az ehhez szükséges feltételek. Ezek okán – szomorúan tapasztalom – nem egy és nem két értékes szakember mondott le az oktatásról, hogy csak a saját környezetemben látottakról szóljak. Mostanában az körvonalazódik bennem, hogy fiatal tanárként dolgozni lassan olyan „luxus” lesz, amit csak azok engedhetnek meg maguknak, és legfőképpen a fővárosban és vonzáskörében tanítókról beszélek, akiknek van egy stabilan és jól kereső társuk.

Néhány évig volt részem a romániai oktatásban dolgozni: csodálatos és kihívásokkal teli évek voltak Temesváron, ahol sikerült szakmai tapasztalatom eddigi legjavát megszerezni. Volt szerencsém egy olyan kis „szigeten” élni és dol-

MAGYARI SÁRA (1976, Nagybodófalva) nyelvész, újságíró, a PKE docense. Tanulmányait Nagyváradon (I. Vulcan Tanítóképző, Ady Endre Sajtókollégium), Temesváron (Művészeti Iskola) és Kolozsváron (BBTE) végezte. Rovatai vannak a Román Rádió temesvári adásában, a Nyugati Jelenben, az E-nyelv Magazinban, a MŰRE lapjában. Kötete: Takázás (esszék, publicisztikák, MŰRE, 2018).

GYÖRGYDEÁK ÉVA (1988, Székelyudvarhely) magyartanár, utolsó munkahely: Aquincum Angol–Magyar Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola, Budapest.

gozni, ahol a hagyományos értékek domináltak, de nyitott és befogadó volt minden az újításra. Emiatt igazán szerencsésnek mondom magam. Aztán az élet úgy hozta, hogy az anyaország vált állandó lakhelyemmé, ahol többnyire alsós évfolyamokkal találkoztam. Ez teljesen idegen

volt számomra és nem vált otthonossá, sajnós. Amire én „beprogramoztam” magam, arra ez utóbbi helyen már nem volt szükség, hiszen a szórványban cél volt, hogy a magyar nyelvet és kultúrát értékékként építsük újra a gyerekekben. Oktatni egyik vagy másik környezetben nem jobb és nem is rosszabb, csak egyszerűen más, annak függvényében, hogy az ember hogyan határozza meg magát mint pedagógus, tanár, tanító – mi az, amit fontosnak tart, mik a céljai. Számomra ezeket az elsődleges célokat teljesíteni vagy törekedni ezek irányába ott volt lehetséges.

Ha most felteszem a kérdést magamnak, hogy miért lettem pedagógus, akkor először egész egyszerűen fogalmazódik meg bennem, hogy élmény számomra. Élmény a gyerekekkel való közös munka; élmény, hogy együtt gondolkodhatunk, játszhatunk. A játék a tanulás szerves része az én paradigmámban. Másrészt azt gondolom, hogy ma egy pedagógusnak elengedhetetlen, hogy a folyamatos önreflexiót és saját fejlesztését életformaként élje meg, mert csak így képes napjaink gyermekeivel lépést tartani, így képes a világok „összekapcsolására”. Ez a fajta életforma folyamatos frissességet és lendületet képes biztosítani, számomra ez volt vonzó.

S hogy pedagógusok vagyunk-e vagy inkább tanítók? Számomra szubjektív megítélés kérdése, attól függ, ki hogyan gondolkodik a kétféle szerepkőről. Az utóbbi szimpatikusabb számomra, hiszen rejtve van benne, hogy nevel és formáz, míg a pedagógus szerepkör sokkal megfoghatatlanabb, hidegebb. Az én értelmezésemben a tanítói munka mögött lapul egyfajta szelídség, nagyobb alázat és körültekintés, és ami a legfontosabb: még több szeretet. Én ez utóbbiba kapaszkodva mondom, hogy legyünk tanítók, legyünk szerethető és szeretetet sugárzó tanítók, akik legjobb belátásuk szerint végzik munkájukat!

Ma pedagóguslétről beszélni nem lehet anélkül, hogy a közelmúltban kialakult helyzetet ne vennénk figyelembe, hiszen óriási változások köszöntek be vele. Nehézségek sorozatával néztek szembe a szakmabeliek, mert ha még adott is volt a felület, amin elvileg „gördülékenyen mehetett az oktatás”, akkor feltevődik egy sor másik kérdés: ebben a virtuális környezetben mi marad az együtt gondolkodás élményéből? Mennyire valósítható meg a kooperáció, és mindaz, ami a

korabeli oktatás alapjául szolgál, hogyan ültethető át? – hogy csak néhányat említsünk ezek sokságából. Mind ez abból fakad, hogy a valóságos tér virtuális térré alakult, ami teljesen idegen a legtöbb pedagógus számára.

De hogyan reagáljunk ezekre a változásokra? Mondhatnánk jó tanácsként, hogy éljük túl őket azzal a keserűséggel a szánkban, hogy a bevett módszerek működésképtelenek ebben a térben, és sajnálkozhatunk azon is, hogy mi lesz a szociális kompetenciákkal, mennyire elidegenedik egymástól az ember, ezek kétségkívül óriási problémák, amik megoldásra várnak. Mégis azt gondolom, hogy a ma pedagógusa, minden nehézség ellenére, még akkor is, ha számára ez idegen, lépéseket kell tегyen annak irányába, hogy a virtuális tér barátságosabb és hasznosabb legyen az oktatásban. Alkalmazkodni kell és megoldásokat találni, a gyors változáshoz idomulni valamilyen módon, még akkor is, ha ez első ránézésre kivitelezhetetlen. Újragondolásra szorul a hosszú idő alatt kiépített módszertan és rendszer.

Kérdezhetnénk, hogy miért ez a nagy felhajtás, hiszen belátható időn belül visszaáll a rend és fegyelem, legalábbis ezt szeretné mindenki. Az én véleményem az, hogy a pandémia nem múlik el nyomtalanul, egyik fontos hozadéka az online világ térnyerése, melynek előbb vagy utóbb az oktatás is áldozatul fog esni.

A bevezetőben felvetett gondolat, hogy aminek napja van, azzal valami

gond van, engem is elgondolkodtat. A pedagóguslét mögött kétségkívül többsikű probléma van, ami miatt több szakmabeli tér le erről az útról, a jelenlegi járványhelyzet újabb tétellel bővíti ezt a listát. Az eddigiekhez képest rég nem látott nagyságú kihívások vannak a szakmában, amelyek korszerű megoldásokra várnak felkészült, reformálni akaró szakemberektől, és olyan vezetőktől, akik megteremtik az ehhez szükséges feltételeket.

(Magyari Sára)

Nem is tudom, mivel kezdjem. Talán avval, hogy az én legjobb barátom, szellemi társam, ihletőm és kollégám úgy döntött, hogy az idén már nyugdíjba megy. A világ legjobb tanítója volt! De jött ez a járvány, vele az online oktatás. Tavasz óta sokat beszélünk arról, hogy ez már nem az ő világa. Nem érzi magát így hasznosnak. Mert tanítóként ott kell lenni a gyerekek között. Meg kell fogni a kezecskéjüket, és irányítani, mikor tanítod írni – ezt a számítógép előtt nem lehet. Nagyon bánt, hogy kiszállt, mert a régi nagyok utolsói közé tartozik, de megértem a döntését, hisz folyamatosan hálás vagyok a sorsnak, hogy most nem tanítóként dolgozom már, s nem is tanárként, hanem egyetemi kutatóként – felnőttekkel. Akik kibírnak engem is és önmagukat is a gép előtt üldögélve, előad(ago)lva.

Nem szeretem ezt a szót, hogy pedagógus. Nem is nagyon tudom, hogy mit jelent – megnézhetném valamelyik szótárban, de most nem teszem, mert csak az jár az eszemben, hogy nem is pedagógus, hanem pedagógos az ilyen foglalkozású ember – így szoktak csúfolni minket. De nemcsak ezért szeretem jobban a tanító megnevezést, hanem azért is, mert elmond valamit arról, hogy mit is csinálhatunk abban az intézményben, ahova a tanítók és a nebulók járnak. Valami olyat, amiről ma már nem illik, nem lehet, nem is szabad beszélni: állsz ott a gyerek előtt. Ahogyan beszélsz, ahogyan mozdulsz, ahogyan öltöazol, ahogyan gondolkodsz – az számára követendő példa (vagy elutasítandó) lesz. Tanítóként a kislányok olyan szoknyát akartak, mint nekem volt. Általánosban a fiúk olyan vázlatokat készítettek – más tantárgyból –, amilyent a tanár néni ír a táblára. Középkorban a lányok megkértek, szünetben tanítsam meg őket magas sarkú cipőben járni. És a mai napig jönnek az üzenetek,

köszönők, mikor milyen helyzetben ismertek önmaguk viselkedésében énám. Erről nem illik beszélni – erről az erőről, amivel alakítunk, hatunk, ha akarjuk, ha nem. Mivel a tanító tanít: megnyitni egy másik világ ajtaját, mint amivel addig találkozott az emberpalánta. Sok példa van arra, hogy egy-egy tanár figyelmé, elfogadása, fegyelmezettsége, hangja hogyan tart meg egy-egy gyermeket, hogyan emel fel, vagy sokszor, hogyan utasít el valakit.

Nem olyan időket élünk, amikor társadalmilag tisztelni kellene, illene a tanítókat. Talán szándékosan ásták alá a tanári pályát, talán csak butaságból, de az is lehet, hogy a kor szelleme a hibás, amely nem a hosszú távú minőségi munkát és a tanulást, műveltséget tartja fontosnak. Ugyanakkor közösségileg ma is van értéke a jó tanárnak: szeretik, megbecsülik, véleményét kérik. Nekem sok ilyen kollégám van, és most már egyre több ilyen diákom is. Talán ez a legfelelőbb az egészben: mikor látom, hogy szülőként rábízta a volt diák a tanítóra, a tanárra a gyermekét. Mert megtanulta, hogy bízson önmagában, a gyermekében és a tanítóban. Vagy amikor a volt diák kolléga lesz – és lelkiismeretes, és orrvérzésig dolgozik, és megremeg a szíve, mikor megtapasztalja a saját erejét, a hatni tudást – és ilyenkor megírja, hogy jó helyen van, hogy sok mindent tanult, kapott tőlünk.

De az idén félttem mindezt: a kicsiket, a nagyokat, a fiatal kollégákat és az időseket is. Megrémiszt

a maszkos elsősök kényszeredett távolságtartása, az üvegrecek, ahol órákat töltenek, a maszkos tanító, akinek nem látható beszéd, magyarázat közben a szája. Ugyanakkor értem a másik oldalt is: vigyázzunk egymásra, legyünk felelősségteljesek! Csak hát az ember nem működik egyetlen szempont alapján – nem csak test. Nem tudom, mi a megoldás. Nem tudom, hogyan lenne jobb, mert valahol valaki úgyis nagyon sokat veszít az idén. Csak remélni

tudom, hogy gyermek is, szülő is és kolléga is – bölcs lesz. Hogy az emberséget választják, a tanítóságot. Hogy ezekben az időkben is teszik a dolgukat, a körülményekhez képest a legjobban – ahogy lehet. Mert azért mindig lehet jól is!